

intestina tendere, alijs uero semper hunc bifurcantibus, ac perpetuo alterum ramorum, nunc tamen ampliore, nunc angustiore in uentriculum distribuentibus. Interea omnes quotquot sunt autoritatum congeriantur, non rerum ipsarum inspectione, sese tuetur. Equidem ut semel dicam, quid hic mihi inter secandum contingere soleat, uere affirmare possum, quod in uniuerso corpore neque molestior, neque difficilior mihi quae grauior sectio sit, quam dum inferior omenti membrana, & caua iecoris regio, organaque contermina nobis sunt aggredienda, maxime uero in homine, aut animali quopiam praepingui. adeo sane ut quemuis artificem, licet industrium, facile hic hallucinari existimem. Atque hoc ideo dico, quod certi nihil, sed id duntaxat quod mihi uidetur asserere statuerim. Nullam igitur uel minimam bilis uesiculae meatus portionem in uentriculum porrigi animaduerti, praeterquam in uno pontificis tritemium remige. Hic enim, ut alijs quibusdam organis, & praecipue circa thoracis costas & musculos, ab aliorum hominum fabrica uariabat: ita & meatum hunc in duas dissectum propagines obtinuit, quarum minor gracilior uel uentriculi fundo, quae primum uena dextram inferioris ipsius sedis regionem ambiens, uentriculo committitur, inferebatur. Is quidem calidior, & temperamenti fuisse uidebatur: ut autem resciscerem num uomitu bilioso, quem huiusmodi hominibus frequentem Galenus esse testatur, uexari consueuisset, ab eius familiaribus diligentissime quaeuis, eciuid eiusmodi in illo obseruassent. Asserebant itaque, se nunquam illi uomentem, aut in maximis etiam procellis nauis abunde uidisse: uerum ut erat robustissimus, ab omnibus eum praedicari affirmabant, quod longissimo spiritu subinde cornu inflaret, omnesque commilitones graui uoce, & uno spiritu recensendis numeris longe superaret. Verum non semper meatus huius de quo in praesenti agimus, portionem in uentriculum deduci, hinc mihi abunde persuadeo, quod inter dissecandum, hoc a conterminis uasis membranisque libera, nullum foramen appareat, ex quo ad uentriculum propago eius meatus deducatur. quod sese offerret, si modo uel minima quapiam propago a praecipuo meatu diducta, per incuriam praescinderetur. Nam si uel acu meatum pertundas, ac bilis uesiculam digitis comprimas, bilis ex meatu defluit, quae citius ex propaginis eius (si quam Natura condidisset) orificio promanaret. Ad stipulatur itidem ratio, nam si diligenter expendideris, eum meatum bilem intestinis offerentem non in quamcunque siue uentriculi, siue intestinum sedem decenter inferi potuisse, sed in qua & meatus ipse tuto implantandus, uentriculoque & intestinis minus incommodaturus biliosum istud recrementum expurgare posset, non debuisse ad uentriculum ne meatulum quidem inferi, uel circa sectionem fateri. Tuto enim ducuntur, quae neque procul, neque alijs organis inconcomitata procedunt: quod huic meatui usu uenit, qui nulla succinctiori uia, aut in uentriculum, aut in aliam intestinum partem inferi potuit, quam ea qua nunc implantatur, & interim tuto portae uenae caudice & inferiori membrana omenti deorsum modice prorepens sustulitur. Quod si uentriculo inferendus fuisset, non adeo commode atque nunc omenti membranis sustineretur, & obliquos anfractus faciens etiam longius abduceretur. Eodem modo, si biliosam hanc superfluitatem oblongo meatu ad sedem usque, ut in intestina primum illic defluens, una cum faecibus excerneretur, Natura perduxisset, periculum erat ne tenuis meatus quauis occasione ocyus rumperetur. Quod autem materia haec nutritioni inepta, duodeno intestino aptissima, non itidem uentriculi fundo innoxie immitti potuerit, primum ex bilis natura, dein ex uentriculi & intestinum muneribus, postremum pituitae, quae in utrisque necessario in illorum obeundis functionibus asseruatur, examine, & curatione quam huic exuberanti pituitae adhibemus, discere licebit. Nam bilis flauae naturam tenuem fluxilemque, & dein incidentem detergentemque ac expurgantem dum abundat nimium curationem adhiberi, medicorum praecipuis concessum est. Deinde cibum quousque concoctus sit retinendum, ocyssime uero cremorem confectum per gracilia intestina deducendum, nemo ambigit. Uentriculo itaque pituitae istius incidendae expurgandae quae gratia bilem deferens meatus utilis fuisset: uerum quia uel retentrice uentriculo utendum maxime fuit, summo malo Natura nonnihil boni nequaquam praetulit: Nam si uentriculo bilis infueret, tum ille (uti Galenus recte affirmat) huius mordacitate perpetuo ad excernendum irritaretur: neque tantisper dum cibis probe confectus esset, retentrice sua facultate fungere tur: & bilem illam respuens, eiusque occasione nauis abundus, quod sibi offerretur, minus quam decet, ambiret amplectereturque. At quo minus in intestina bilis infueret, nihil omnino obstitit. Haec namque pituita, quae in gracilibus illis ductibus ex intestinum munere re coaceruatur plurima, incidit, detergit, atque expurgat, deinde intestina irritas & mordaces, ad faeces excernendas inuitat, & stimulat, & ipsa quoque una cum excrementis nulla (quam lege Naturae omnia in homine dispensantur) noxam, sed uti liquet summum usum praestans, e corpore tandem propellit.

Ex bilis uesiculae meatum in uentriculum non semper peruenire.

Vibilem expurgare conduxit.

Uide quid faciat ea quae in uentriculo gubantur.

Bilis in intestina fluxus uisibilis.

propellitur. Merito igitur intestinis, non autem uentriculo, meatus ille bilem deferens implantatur, neque obiter cuius intestinum sedi, sed fere duodeno termino, quod id primum intestinum sit, quodque in eo bilis citius suum quem intestinis praestat usum conferat. Duodeni autem terminus tantum a uentriculo remouetur, ut rarius bilem in uentriculum ex intestinis sursum conscendere contingat. Quamquam & id biliosis naturis familiare sit, quoties his ieiunus uenter paulo diutius (ut ipse quoque nonnunquam experior) torquetur. At homines qui bilis uesicula carerent, quos Aristoteles enarrat, et post hunc cum alijs permultis Plinius, hos uita firmissimos esse affirmans, haecenus nondum comperi. Quamquam facile fieri posse arbitrer, ut ex iecore ad intestina meatus aliquis bilem deferat, ita ut ea in uesiculam quam prius non colligatur. Et haud mediocriter inter dissecandum mirari solitus sum, quam obrem bilis recto ductu ex iecore in intestina non pellatur: non ignarus interim subtilis eius Anatomicorum commentum, qui bilem in suam uesiculam asseruari docent, ut iecur a putredine uindicet: non expendentes quam innumeros bilis folliculos & cerebro, & lien, & pulmonibus, et plerisque alijs corporis partibus, ne ipsae quoque putredinem contraherent, Naturam adhibere oportuisset.

DE LIENE. CAPUT IX.

L I E N potissimum quatuor tabellis decimae figurae exprimitur. earum namque prima lienis cauum cum omenti portione illi connata exprimit, secunda cauum omento liberum, tertia lienis gibbum, quarta eiusdem substantiam utcumque proponit. Quamquam etiam lien in corpore adhuc seruatus, in secunda figura ad characterem d, & in sexta ad G, & in uigesima ad O, O, P occurrat.

6 fig. G. ad
P. O, P.

67 musculi
tab. a.
c. 19. fig. 19.

19 fig. E.
19 fig. D.

19 figura
H. H.

L I E N ad sinistram uentriculi sedem secundum inferiora magis ac posteriora locatum, iam antea recensuimus. Non enim is, ut medicorum turba arbitrat, sanis alioquin hominibus extra costas, quasi ad abdominis medium anterioraque non admodum costis, seu tutissimis uallis septus, prominet, neque etiam tactu admodum deprehendi potest: quamuis medicum illi an mollis, aut durus sit, in omnibus sese eque contingere persuasum habeat. Innititur itaque lien sinistae parti septi transuersi, medius fere inter sinistram uentrebrarum corporum sedem, & spuriarum costarum cartilagineas. Formam adipiscitur sedi suae proportionem respondentem, ac iecoris modo a uicinis partibus sibi impressam. Quae enim septum contingit, ut id leuiter inibi cauum est, ita etiam lien leuiter gibbus cernitur. Quae uentriculus lien quodammodo innititur, ut amplius ille & instar grandioris globi hic extuberat, sic quoque lien humanus modice ac in superficie duntaxat, cauus occurrit. Nam porci canibus ac bubus, quum longior, sed arctior lien obtigerit, ac uentriculi gibbo longiori intervallo in ijs obtendatur, magis quoque cauus magisque quartae circuli partis modo uentriculum complectitur. Homo quidem crassum & magnum & latum, sed breuiorem quam illius generis animalia lienem exigit, non tamen exacte, ut quispiam forte a spleniorum forma monitus arbitrareretur, quadratum. Longitudo namque latitudinem ipsius impense superat, deinde superior pars inferiori paulo elatior uisitur, ut linguae ad incisivos dentes tantum protensae imagini proximè accedat, unde etiam lien linguosum uiscus appellatur. Humilior enim ipsius pars ad corporis anteriora magis protensa, in obtusum desinit angulum: superior autem in obtusorem adhuc angulum adeo comprimitur, ut haec pars utrinque unum obtusum exprimat angulum. Sinistram latus leuiter gibbum est, dextrum uero duabus quodammodo leuibis impressionibus modice simum. Porro lienis non mediocri, & omni ex parte prope modum aequalis crassities, ab ipsius latitudine ac multo adhuc magis a longitudine uincitur, Lienis caui profundiori linea secundum eius longitudinem ducta abundat, quae recta quidem ducitur, & inaequaliter extuberans, sinuataque, lienis uasa (ut mox audies) admittit. At reliqua ipsius superficies non ita ut iecoris, aut renis, leuis est, sed obscuris quibusdam et leuiter prominentibus tuberibus, ad eam fere formam qua elephantiali morbo insigniter laborantium cutis inaequaliter extumescere consuevit. Neque illi solum inaequali cutis superficiei respondet lien, uerum etiam colorem quoque illius affatim exprimit. Parisijs enim in diui Lazari monasterio, & in plerisque superioris Germaniae agris, & alibi quoque elephantiali morbo affectos uidi, nigricantem lienis humani colorem superficiemque exacte referentes, non secus quam si quis ex liene eos confinxisset. In homine namque hoc uiscus atro quodam & perquam obscuro colore nigricat, in cane autem splendidius plerumque ipso iecore rubet. Sues albicantem magis lienem exigunt. Neque

Lienis situs.

Forma.

Lienis superficies ac color.

u 4 uerq